

**EGZAMIN MATURALNY  
W ROKU SZKOLNYM 2014/2015**

**FORMUŁA DO 2014  
(„STARA MATURA”)**

**JĘZYK POLSKI  
POZIOM ROZSZERZONY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ  
ARKUSZ MPO-R1**

**MAJ 2015**

|                      |                                                                                   |
|----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| Tworzenie informacji | Napisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu. |
|----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|

**Temat 1. Artysta i jego Muza. Zinterpretuj podany fragment powieści Michaiła Bulhakowa *Mistrz i Małgorzata*, zwracając uwagę na kreacje bohaterów, sposób przedstawienia miłości oraz rolę wątku miłosnego w utworze.**

## **I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)**

**Punktacja**  
**0–2**

### **1. Wstępne rozpoznanie fragmentów, np.:**

- a. opowieść mistrza; konwencja wspomnienia,
- b. sytuacja w szpitalu psychiatrycznym (spotkanie dwóch pacjentów – literatów),
- c. czas i miejsce akcji: Związek Radziecki w latach 30. XX w.,
- d. temat: opowieść o miłości i tworzeniu.

**0–4**

### **2. Kreacja mistrza, np.:**

- a. pisarz tworzący powieść o Piłacie i Jezusie,
- b. owładnięty pasją tworzenia,
- c. oczekujący na miłość życia,
- d. nieszczęśliwy w poprzednich związkach z kobietami,
- e. poszukujący celu w życiu,
- f. uciekający od życia w twórczość, poszukujący azylu,
- g. nonkonformista (konflikt z cenzurą),
- h. samotnik,
- i. bliski załamania nerwowego.

**0–4**

### **3. Kreacja Małgorzaty, np.:**

- a. związana z niekochanym mężczyzną,
- b. nieszczęśliwa, smutna,
- c. oczekująca na miłość życia,
- d. piękna,
- e. samotna,
- f. dobra, wrażliwa, kochająca kwiaty,
- g. gotowa do poświęcenia się dla ukochanego mistrza,
- h. wielbiąca talent mistrza,
- i. dzieląca z nim pasję tworzenia, wspierająca go w trudnych chwilach,
- j. w *dalszej akcji*: demoniczna, groźna, silna.

**0–7**

### **4. Sposób przedstawienia miłości, np.:**

- a. wykorzystanie toposu kochanków tragicznych,
- b. przypadkowe spotkanie,
- c. miłość jako znak losu,
- d. miłość przeciw światu,
- e. braterstwo dusz kochanków (magia miłości),
- f. miłość jako sens życia,
- g. miłość jako siła kosmiczna,
- h. miłość jako ocalenie od samotności, cierpienia, lęku,
- i. miłość jako inspiracja tworzenia,

- j. wspierająca rola miłości w świecie zniewolonych umysłów,
- k. reinterpretacja toposu (miłość wartością wspieraną nie tylko przez Boga).

**5. Rola wątku miłosnego w utworze, np.:**

**0–4**

- a. łącznik tematów i innych wątków,
- b. uwypuklenie cech świata realnego (rzeczywistości w państwie komunistycznym),
- c. wprowadzenie płaszczyzny fantastycznej (Małgorzata na balu u Wolanda),
- d. ukazanie niszczącego wpływu systemu totalitarnego na jednostkę (tragizm historii mistrza i Małgorzaty),
- e. ukazanie siły uczucia i poświęcenia w imię miłości (oddanie Małgorzaty dla mistrza, porzucenie męża, pakt z Wolandem),
- f. wprowadzenie metafizycznego wymiaru miłości jako oręża walki dobra ze złem.

**6. Konteksty interpretacyjne.**

**0–2**

**7. Podsumowanie**

**0–3**

**pełne**, np.: dostrzeżenie ocalającej roli miłości w świecie zdominowanym przez zło (wymiar metafizyczny); dostrzeżenie w kreacji bohaterów realizacji toposu kochanków; wskazanie na kontekst polityczny wątku; (3)

**częściowe**, np.: dostrzeżenie ocalającej roli miłości w świecie zdominowanym przez zło (wymiar metafizyczny); dostrzeżenie w kreacji bohaterów realizacji toposu kochanków; (2)

**próba podsumowania**, np.: dostrzeżenie ocalającej roli miłości w świecie zdominowanym przez zło (wymiar metafizyczny) lub dostrzeżenie w kreacji bohaterów realizacji toposu kochanków. (1)

Temat 2. **Dokonaj interpretacji porównawczej utworu Stanisława Trembeckiego *Wilk i baranek* i utworu Zbigniewa Herberta *Wilk i owieczka*. Zwróć uwagę na funkcję zastosowanej w obu utworach ironii i sposób potraktowania konwencji literackiej w tekście współczesnego poety.**

**I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)**

**Punktacja**  
**0–3**

**1. Zasada zestawienia tekstów, np.:**

- a. podobieństwo sytuacji,
- b. sentencja / morał (pouczenie) i ilustracja sentencji (zasada kompozycyjna),
- c. narracyjność, (dramatyzm; konflikt racji),
- d. kontrastowość jako zasada budowy obu tekstów,
- e. alegoryczność (symboliczność, ponadczasowość, paraboliczność),
- f. gra z konwencjami (stylem).

*Wilk i baranek*

**2. Baranek, np.:**

**0–2**

- a. młody, łagodny (ufny), niewinny, słaby,
- b. przeciwstawia się wilkowi,
- c. próbuje przekonać wilka do zmiany zachowania,
- d. dowodzi swoich racji w oparciu o prawdę,
- e. posługuje się uporządkowaną argumentacją.

**3. Wilk, np.:**

**0–2**

- a. przywłaszcza wszystko (rości prawo do władzy nad wszystkim),
- b. opowiada się po stronie zła,
- c. szuka pretekstu do napadu,
- d. pogardza barankiem (czyjaś „słabością”),
- e. używa przemocy (nie znosi sprzeciwu),
- f. dowodzi swoich racji w oparciu o kłamstwo,
- g. nie słucha innych (sam dla siebie jest sędzią).

**4. Ironia i jej funkcje, np.:**

**0–4**

*przejawy ironii*

- a. opozycja pomiędzy sentencją a przesłaniem bajki,
  - b. nieuchronność triumfu siły nad prawdą i sprawiedliwością,
  - c. sprzeczność pomiędzy istotą rzeczy a jej nazwaniem (np. baranek jako mąciciel),
  - d. stylistyczna niespójność (wypowiedź wilka utrzyma jest w stylu wysokim i niskim),
- funkcje ironii*
- e. porządek ludzkiego świata bywa odwróceniem porządku moralnego,
  - f. dobro jest traktowane jako słabość,
  - g. miarą wartości człowieka jest siła (wynikająca z zajmowanej pozycji),
  - h. w ludzkie działanie wpisana jest przemoc,
  - i. szlachetność nie ocala przed nikczemnością.

## *Wilk i owieczka*

### **5. Wilk np.:**

**0–2**

- a. znudzony,
- b. nie przyznaje się do stosowania przemocy (chce uchodzić za kogoś dobrego),
- c. przyczyn swojego zachowania upatruje w konwencji (czuje się ofiarą losu),
- d. przedstawia siebie jako miłośnika piękna,
- e. deklaruje przyjaźń (życzliwy; żąda wyrozumiałości od swojej ofiary).

### **6. Owieczka, np.:**

**0–2**

- a. ofiara (uległa, naiwna),
- b. nie czuje nienawiści do wilka (nie oskarża go),
- c. jest uniziona wobec wilka (traktuje go z szacunkiem),
- d. próbuje zdemaskować jego kłamstwa (polemizuje z wilkiem).

### **7. Ironia i jej funkcje, np.:**

#### *przejawy ironii*

**0–4**

- a. przedstawienie zła jako dobra, a dobra jako głupoty,
- b. łagodny język wilka nie przystaje do jego zachowania (cynizm, hipokryzja),

#### *funkcje ironii*

- c. ukazanie różnicy pomiędzy światem współczesnym i tradycyjnym (zerwania więzi),
- d. w świecie współczesnym istnieje chaos etyczny,
- e. podkreślenie, że ludzka wiedza o świecie i człowieku jest płytka,
- f. we współczesnym świecie więcej uwagi poświęca się złu niż dobru,
- g. zło współcześnie nie jest napiętnowane.

### **8. Sposób potraktowania konwencji literackiej, np.:**

**0–4**

- a. odwrócenie alegorycznego znaczenia wilka i owieczki,
- b. ocena roli literatury w kształtowaniu postaw etycznych,
- c. zmiana roli (pozycji) narratora w bajce,
- d. przewrotność morału,
- e. aktualizowanie wzorców literackich.

### **9. Podsumowanie**

**0–3**

**pełne**, np.: dostrzeżenie, że bajka Trembeckiego mieści się w konwencji bajki, a bajka Herberta zrywa z konwencją tego gatunku; dostrzeżenie różnic w rodzaju i funkcji zastosowanej w obu utworach ironii; przedstawienie moralnej wymowy porównywanych tekstów. (3)

**częściowe**, np.: dostrzeżenie, że bajka Trembeckiego mieści się w konwencji bajki, a bajka Herberta zrywa z konwencją tego gatunku; przedstawienie moralnej wymowy porównywanych tekstów. (2)

**próba podsumowania**, np.: dostrzeżenie, że bajka Trembeckiego mieści się w konwencji bajki, a bajka Herberta zrywa z konwencją bajki lub przedstawienie moralnej wymowy porównywanych tekstów. (1)

## **II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 2 punkty)**

*Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.*

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, **2 p.**
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. **1 p.**

*Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

## **III. STYL (maksymalnie 2 punkty)**

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, **2 p.**
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. **1 p.**

*Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

## **IV. JĘZYK (maksymalnie 8 punktów)**

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, **8 p.**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, **6 p.**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia, **4 p.**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, **2 p.**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. **1 p.**

*Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

## **V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)**

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), **2 p.**
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja. **1 p.**

*Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

## **VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0–4**